

Nr 208.

Godkänd av första kammaren den 18 maj 1946.

Godkänd av andra kammaren den 18 maj 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1946/47 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m.

(Statsutskottets utlåtande nr 110.)

Till Konungen.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkterna 129, 137 och 161) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna vissa anslag för budgetåret 1946/47 till allmänna läroverken m. m.

I propositionen nr 142 har Kungl. Maj:t sedermera, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för 1 mars 1946, föreslagit riksdagen att

1. godkänna av departementschefen angiven personalförteckning för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47;

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att — utan hinder av sagda personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1946/47, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning;

3. godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47;

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om de avvikelser från personalförteckningen och de överskridanden av maximerade poster i avlöningsstaten, som föranledas av den fortsatta ombildningen av kommunala mellanskolor till samrealskolor;

5. till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 34 535 000 kronor;

6. till Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier för budgetåret 1946/47 anvisa ett anslag av 30 000 kronor;

7. besluta, att avgifter i samband med student- och realexamina skola utgå enligt av departementschefen förordade grunder;

8. till Vissa kostnader för student- och realexamina för budgetåret 1946/47 anvisa ett förslagsanslag av 335 500 kronor.

Fråga om upprättande av nya statliga gymnasier.

Departementschefen har framhållit, att — därest icke de inom skolans område pågående utredningarna, vilka syfta till en vittgående omorganisation av hela vårt skolväsende, tvingade till skärpt återhållsamhet i fråga om mera betydande organisatoriska förändringar av läroverksorganisationen — departementschefen icke skulle tvekat att förorda bifall till de gjorda framställningarna om upprättandet av statliga gymnasier i Arvika, Söderhamn och Varberg. I skolfrågans nuvarande läge anser sig departementschefen icke i stånd att tillstyrka framställningarna. Samtidigt uttalar departementschefen emellertid en förhoppning om att frågan om en blivande skolreform snart skall ha kommit i ett sådant läge, att spørsmålet om fortsatt utbyggande av läroverksorganisationen med statliga gymnasier på nämnda orter skall kunna upptagas till förnyat övervägande. Med anledning av vad departementschefen sålunda anfört vill riksdagen — som anser starka skäl tala för att Arvika, Söderhamn och Varberg utrustas med statliga gymnasier — framhålla önskvärdheten av att inom de pågående skolutredningarna riktlinjerna för gymnasieorganisationen snarast möjligt bli uppdragna, så att ett mera avsevärt uppskjutande av ett slutligt ställningstagande till ifrågavarande tre orters gymnasiefråga kan undvikas.

Riksdagen har icke funnit något att erinra mot Kungl. Maj:ts förslag om höjning av statsunderstödet till vardera av de kommunala gymnasierna i Arvika och Söderhamn från 6 000 kronor till 15 000 kronor.

Engelska som begynnelsespråk.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot vad departementschefen anfört och föreslagit.

Anslagsberäkningar.

1. Förslagsanslaget till Allmänna läroverken: Avlöningar.

a) Besparingsåtgärder m. m.

Från och med budgetåret 1940/41 genomfördes i besparingssyfte en höjning av lärjungemaximum i realskolans högsta klass och flickskolans två högsta klasser från 30 till 35, varjämte föreskrevs, att uppdelning av klassavdelning vid nybörjarundervisning i modersmålet, tyska, engelska och franska icke finge äga rum, därest särskilda kostnader för statsverket därav föranleddes. 1945 års riksdag förutsatte, att förslag om upphävande av ifrågavarande besparingsåtgärder komme att föreläggas 1946 års riksdag. Skolöverstyrelsen har i sina anslagsäskanden gjort framställning i sådant syfte och därvid beräknat, att besparingsåtgärdernas upphävande skulle medföra en kostnadsökning av tillhoppa 566 700 kronor. Departementschefen har framhållit, att han tillfullo insåge det berättigade i de klagomål, som från olika håll framförts rörande de olägenheter för undervisningen, som våldades av ifrågavarande besparingsåtgärder. Departementschefen har emellertid huvudsakligen av ekonomiska skäl ansett sig icke nu kunna biträda skolöverstyrelsens omförmälda förslag.

Riksdagen har med beklagande funnit, att Kungl. Maj:t icke till innevarande års riksdag ansett det möjligt att tillmötesgå riksdagens i fjol uttalade önskemål angående upphävande av berörda besparingsåtgärder. Frågan om vidtagandet av olika åtgärder till förbättrande av vårt undervisningsväsendes beskaffenhet är för närvarande föremål för utredningar, vilka syfta till en vittgående omorganisation av hela vårt skolväsen. Riksdagen vill framhålla, att ett slopande av ifrågavarande restriktiva bestämmelser synes riksdagen nödvändigt för ernående av ett kvalitativt tillfredsställande pedagogiskt resultat. Riksdagen hyser därför den livliga förhoppningen, att såsom ett led i de strävanden, som för närvarande göra sig gällande att försätta vårt skolväsen på en i alla avseenden tillfredsställande nivå, också skall ingå kravet på att omförmälda besparingsåtgärder med det snaraste avskaffas.

Vad departementschefen i övrigt i detta sammanhang anfört och föreslagit har icke givit riksdagen anledning till erinran eller uttalande.

b) Nya ordinarie tjänstemän.

Riksdagen bifaller vad departementschefen under detta avsnitt anfört och föreslagit.

c) Anslagsbehovet.

Riksdagen har icke funnit annat att erinra mot vad Kungl. Maj:t i ovan nämnda avseenden föreslagit än att riksdagen ansett sig böra framhålla, att

det med hänsyn till önskvärldheten av att vid provårsläroverken knyta högt stående lärarkrafter synes angeläget, att de särskilda arvodena vid provårsläroverken snarast möjligt återföras till den storlek dessa arvoden hade före den av krisförhållandena betingade år 1941 vidtagna sänkningen av desamma.

2. Anslaget till Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier.

Under hänvisning till den ståndpunkt riksdagen i det föregående intagit till en höjning av statsunderstödet till de kommunala gymnasierna i Arvika och Söderhamn har riksdagen uppfört förevarande anslag med av Kungl. Maj:t föreslaget belopp.

3. Förslagsanslaget till Vissa kostnader för student- och realexamina.

Riksdagen bifaller vad i här förevarande avseenden föreslagits.

Under återopande av vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts förslag

dels godkänt följande personalförteckning för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

Personalförteckning.

Befattning.

Lönegrad.

Tjänstemän å ordinarie stat.

22 rektorer vid högre allmänna läroverk, avlöningsgrupp I	E 13
19 » » » » » » II	E 12
24 » » » » » » III	E 11
3 » » realskolor, avlöningsgrupp I	E 9
25 » » » » » II	E 8
32 » » » » » III	E 7
56 » » » » » IV	E 6
476 lektorer	A 27
<i>Anm.</i> Av dessa lektorstjänster må endast 473 uppehållas.	
1 476 adjunkter	A 23
<i>Anm.</i> Av dessa adjunktstjänster må uppehållas endast så många, att antalet uppehållna adjunktstjänster å ordinarie stat och å övergångsstat ej överstiger sammanlagt 1 437.	
283 ämneslärarinnor	A 21

Anm. Av dessa ämneslärarinnetjänster må uppehållas endast så många, att antalet uppehållna ämneslärarinnetjänster å ordinarie stat och å övergångsstat ej överstiger sammanlagt 283.

Befattning.	Lönegrad.
119 lärare i teckning	A 20
88 » » musik	A 20
105 » » gymnastik med lek och idrott	A 20
4 övningsskollärare	A 20
33 lärarinnor i kvinnlig slöjd	A 16
84 vaktmästare	A 7
64 »	A 6
16 »	A 5

Tjänstemän å övergångsstat.

41 adjunkter ..... A 22

Anm. Av dessa adjunktstjänster må uppehållas endast så många, att antalet uppehållna adjunktstjänster å ordinarie stat och å övergångsstat ej överstiger sammanlagt 1 437.

9 ämneslärarinnor ..... A 22

Anm. Av dessa ämneslärarinnetjänster må uppehållas endast så många, att antalet ämneslärarinnetjänster å ordinarie stat och å övergångsstat ej överstiger sammanlagt 283.

1 lärare i teckning ..... A 21

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

350 adjunkter ..... Eo 21;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att — utan hinder av sagda personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1946/47, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid samläroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktstjänst eller ämneslärarinnebefattning;

dels godkänt följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1946/47:

A v l ö n i n g s s t a t .

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* .... kronor 22 790 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:
  - a) Arvoden åt kvinnliga sakkunniga kronor 450
  - b) Arvoden åt tillsynslärare ..... » 10 700
  - c) Personliga tilläggsarvoden åt första lärarinnor ..... » 1 200
  - d) Arvoden åt skolläkare m. m., *förslagsvis* ..... » 264 000
  - e) Arvoden åt bibliotekarier ..... » 102 800
  - f) Arvoden åt biträden på rektors-expeditionerna ..... » 146 550

g) Särskilda arvoden vid provårs- läroverk	kronor	178 800	
h) Särskilda arvoden vid statens aftonskola	»	6 100	
i) Arvode åt biträdande förestånda- rinna	»	1 200	
j) Personlig lönefyllnad åt vissa rektorer	»	10 500	kronor 722 300
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslags- vis</i>	»		7 415 000
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	»		4 534 300
		Summa kronor	35 461 600

Särskilda uppbördsmedel.

1. Bidrag från Stockholms stad	kronor	15 000	
2. Av kommuner och lärare erlagda hy- resersättningar och hyror	»	274 000	
3. Avkastning av donationer från kro- nan m. m.	»	37 600	
4. Av vaktmästare erlagda hyror samt ersättning för bränsle och lyse	»	120 000	
5. Bidrag ur läroverks ljus- och ved- kassor till vaktmästarpersonalens av- löning	»	480 000	kronor 926 600
		Nettoutgift kronor	34 535 000;

dels bemyndigat Kungl. Maj:t att förordna om de avvikelser från personalförteckningen och de överskridanden av maximerade poster i avlöningsstaten, som föranledas av den fortsatta ombildningen av kommunala mellanskolor till samrealskolor;

dels till *Allmänna läroverken: Avlöningar* för budgetåret 1946/47 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 34 535 000 kronor;

dels beslutat, att avgifter i samband med student- och realexamina skola utgå enligt av departementschefen förordade grunder;

dels till *Vissa kostnader för student- och realexamina* för budgetåret 1946/47 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 335 500 kronor;

dels ock till *Kommunala läroverk: Understöd åt vissa kommunala gymnasier* för budgetåret 1946/47 under åttonde huvudtiteln anvisat ett anslag av 30 000 kronor.

Stockholm den 18 maj 1946.

Med undersätlig vördnad.